

12. 5. 2022

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obtěžování zápachem a pronikání karcinogenních látek z tabákových výrobků do bytu

Statutární město je vlastníkem bytového domu s přibližně 25 byty. Jeden z bytů v podkroví tohoto bytového domu si pronajala nájemkyně společně s vážně nemocným členem rodiny, o kterého pečuje.

Do jejich podkrovního bytu proniká cigaretový kouř z bytu ve spodním patře, kde žijí silní kuřáci. Cigaretový kouř se do bytu dostává vnitřními rozvody, tzv. stoupačkami, dále také přes digestoř a elektrické zásuvky. Kouř proniká do bytu nájemkyně i z balkonu spodního bytu, takže je nemožné otevřít okna bytu situovaná nad tímto balkonem. V podkrovním bytě přítomná nájemkyně v létě opakovaně naměřila teplotu přes 35 °C. Cigaretový zápach se od kuřáků opakovaně dostává také do společných prostor bytového domu.

Z důvodu laxního přístupu statutárního města jako vlastníka bytového domu, i městské části jako správce bytového domu, požádala nájemkyně zkušební ústav o posouzení pronikání cigaretového kouře do jejího bytu certifikovaným přístrojem. Z následně zpracované technické zprávy cituji: „V hodnoceném období byly v bytě objednatelky zjištěny koncentrace PM_{2.5} v rozsahu 2 až 50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (špatný index EAQI[1]), přičemž byla zaznamenána krátkodobá koncentrace 300 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (velmi špatný index EAQI) ...“. Zaznamenané hodnoty měly kladnou korelaci s vnímáním zápachu z cigaretového kouře ze strany nájemkyně.

Při přepočtu koncentrace PM_{2,5} na cigarety lze zvolit ekvivalent vypočítaný v roce 2015 organizací Berkeley Earth. Pokud by se průměr naměřených hodnot pohyboval např. okolo hodnoty 50, pak zjištěné hodnoty odpovídají ekvivalentu dvou vykouřených cigaret.

Laicky řečeno, při špatném indexu to znamená, že jako pasivní kuřáčky vykouří obě uživatelky bytu 2 cigarety denně. Při velmi špatném indexu je to samozřejmě více. Za dobu, co byl spodní byt pronajatý kuřákům, přibližně od roku 2014, pasivně vykouřily minimálně 5.800 cigaret. O toxicitě a škodlivých účincích karcinogenních tabákových výrobků se není třeba blíže rozepisovat. Nelze pominout ani dopady samotného zápachu tabákového kouře na zdraví[2].

Správce bytového domu sice potvrdil, že příčinou obtěžování nájemkyně je „...nadměrné kouření sousedů...“, nicméně odmítl možnosti, které mu dává právní řád k ochraně nájemkyně bytu i vážně nemocného člena rodiny.

Nájemkyně se obrátila na Krajskou hygienickou stanici (dále jen „KHS“) a Ministerstvo zdravotnictví. Argumentovala mj. s odkazem na základní ustanovení zákona o ochraně veřejného zdraví[3].

Dále poukázala na to, že nelze přehlédnout zákonnou ochranu nekuřáka před pasivním kouřením a expozicí tabákovému kouři např. na nástupišti a zastávce veřejné dopravy či nekuřáka ve věznicí[4], přijatou za účelem posílení ochrany zdraví. Jak poznamenala, cestující může nástupiště opustit, pokud by i přes zákaz byl vystaven tabákovému kouři, zatímco vážně nemocný člověk, který je s ohledem na svůj zdravotní stav nucen trávit naprostou většinu svého času v bytě, nemá možnost se opakovanému negativnímu působení tabákového kouře vyhnout.

KHS sdělila, že v této věci není příslušným správním orgánem. Rovněž uvedené ministerstvo argumentovalo podobně jako KHS. Úřady nájemkyni poradily, aby se bránila soukromoprávní žalobou.

Nájemkyně se obrátila také na veřejného ochránce práv (dále jen „ombudsman“), který uvedl, že mu není známo žádné konkrétní ustanovení, které by dávalo správním orgánům ve veřejnoprávní rovině možnost zasáhnout proti osobám kouřícím v bytě, který mají v pronájmu. Odkázal na Rámcovou úmluvu Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku, jejímž podpisem se Česká republika zavázala mimo jiné přijmout účinná opatření poskytující „ochranu před expozicí tabákovému kouři ve vnitřních prostorách pracovišť, ve veřejné dopravě, vnitřních prostorách veřejných míst, a podle potřeby na dalších veřejných místech“ (čl. 8 odst. 2 úmluvy). Závěrem nájemkyni poradil, že má možnost se i s vážně nemocným členem rodiny přestěhovat do jiného bytu.

Z provedeného měření je zřejmé, že tabákový kouř proniká směrem vzhůru skulinami, které si najde (elektrické zásuvky, praskliny, ale i větší prostory např. tzv. stoupačky). Důvodem je tzv. komínový efekt.

Cigaretový kouř ovšem nerozlišuje, zda se jedná o stavbu bytového domu, komerční stavbu či stavbu, v níž jsou umístěny veřejné prostory; komínový efekt se projevuje v jakékoli stavbě. Podle mého názoru lze z provedeného měření usuzovat, že se rovněž škodlivé výfukové zplodiny z automobilů parkujících v bytových domech či veřejných budovách mohou za určitých okolností stejně tak jako tabákový kouř dostávat do prostor a místností situovaných nad parkovací stánkami.

Z uvedeného lze usuzovat, že se nejedná o ojedinělý případ, kdy mohou být překračovány stanovené indexy, viz výše.

Na jedné straně tedy byla podepsána úmluva poskytující ochranu nekuřákům na veřejných místech a státní instituce připravují nejrůznější programy podpory veřejného zdraví, včetně programů prevence nemocí a zdravotních rizik, v nichž spolupracují krajské hygienické stanice, kraje a obce, to vše v souladu s národní zdravotní politikou ochrany a podporou veřejného zdraví a se záměrem postupného zlepšování zdraví a zdravotního stavu, snižování nemocnosti, prodloužení života prožitého ve zdraví, či snižování nákladů na poskytování zdravotní péče a významné ekonomické úspory.

Na druhé straně ani provedené měření nevede ke zjednání nápravy, ačkoli výsledky provedeného měření certifikovaným přístrojem, potvrzující překračování indexů, jsou jednoznačné. Vážně nemocný člověk, v jehož případě není zřejmé, kolik života mu zbývá, je tak postaven pouze před možnost dlouholetých soudních tahanic s nejistým výsledkem, či možnost využít radu postrádající jakoukoli empatii a přestěhovat se do jiného bytu v naději, že se dožije nového souseda nekuřáka.

S ohledem na výše uvedené by bylo namístě, aby orgány veřejné správy, legislativní orgány i ombudsman[5] věnovali náležitou pozornost rovněž této problematice, zvláště pokud se podle jejich výkladu ochrana před škodlivými účinky karcinogenních tabákových výrobků i při překračování stanovených indexů nachází pouze v rovině soukromoprávní.

Mgr. Marcela Fadrná

[1] Index zavedený v EU v roce 2017.

[2] Jak se měří zápach? - ekoporadna.cz - Wiki: Podle některých hypotéz může dlouhodobě obtěžující zápach ovlivnit náladu a emoce lidí, ale také imunitní a endokrinní systém, v extrémním případě může i druhotně poškodit kardiovaskulární systém v důsledku psychického vypětí a stresu.

[3] Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle ust. § 2 odst. 1 a 2 tohoto zákona je veřejným zdravím zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života. Ochrana veřejného zdraví je souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním. Ohrožením veřejného zdraví je stav, při kterém jsou obyvatelstvo nebo jeho skupiny vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje významné riziko poškození zdraví.

[4] Viz Veřejný ochránce práv, sp. zn. 477/2018/VOP: Obecná preventivní povinnost ve vztahu k právu na ochranu zdraví vězněných osob se projevuje mimo jiné v povinnosti k ochraně nekuřáků před nežádoucími účinky pasivního kouření.

[5] Křeček: Ombudsman by měl mít větší legislativní váhu | Týden.cz (tyden.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)